

2.FAK. ZH

Név:..... NEPTUN kód:.....

Aláírás:..... ÜLŐHELY sorszám.....

PONTSZÁM: $\Sigma 50p$ / p

Toll, fényképes igazolvány, számológépen kívül más segédeszköz nem használható!

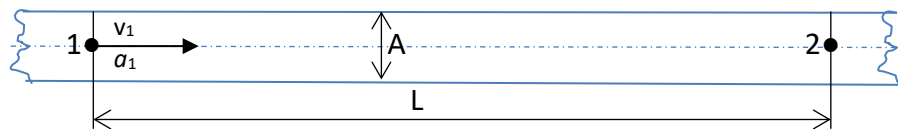
1. FELADAT (elméleti kérdések) (10pont = 10×1pont, csak a tökéletesen jó válasz ér 1-1 pontot)

1.1) Karikázza be a helyes válasz vagy válaszok betűjelét!

- A) $p_{din} = p_{össz} - p_{stat}$ B) $p_{stat} = \frac{\rho}{2} v^2$
 C) $p_{din} = \frac{\rho}{2} v^2$ D) $p_{össz} = p_{stat} - p_{din}$

1.2) Karikázza be a helyes válasz vagy válaszok betűjelét! Ideális közeg instacioner állapot: a vizsgált időpillanatban $v_1=5m/s$ sebességgel és $a_1=10m/s^2$ gyorsulással áramlik a vízszintes, állandó $A=100cm^2$ csőben. Az „1” és „2” jelű vizsgált szakasz hossza $L=8m$.

- A) $p_1 > p_2$
 B) $p_1 < p_2$
 C) $v_1 = v_2$
 D) $a_1 > a_2$

1.3) Karikázza be a helyes válasz(ok) betűjelét! Adott sűrűségű (ρ) levegő közeg áramlásában egy adott áramvonal adott pontjában a $\underline{v}$ sebességvektor és az érintő gömb sugara ($0 < R < \infty$) ismert nem zérus értékű. Az ún. természetes koordinátarendszerben felírt Euler-egyenlet szerint, az erőter hatását elhanyagolva, a nyomásgradiens normális irányú komponensét ismerve kimondható, hogy...

- A) ... az érintő kör középpontja felé sugárirányban befelé haladva a nyomás nő.
 B) ... az érintő kör középpontjából sugárirányban kifelé haladva a nyomás csökken.
 C) ... $\frac{\partial p}{\partial n} < 0$.
 D) ... az érintő kör középpontjából sugárirányban kifelé haladva a nyomás nő.

1.4) Karikázza be a helyes válasz(ok) betűjelét! A légkörben ismert a tengerszinten $z_0=0m$ magasságon érvényes $p_0=101325Pa$ nyomás, $T_0=288K$ hőmérséklet, $R=287J/(kgK)$ gázállandó és $g=9,81N/kg$ nehézségi gyorsulás. Izoterm atmoszféra feltétel esetén egy adott z_2 helyen érvényes p_2 nyomás az alábbi összefüggés segítségével számítható ki:

- A) $p_2 = p_0 \cdot e^{-\frac{R \cdot (z_2 - z_0)}{g \cdot T_0}}$ B) $p_2 = p_0 \cdot e^{-\frac{g \cdot (z_0 - z_2)}{R \cdot T_0}}$
 C) $p_2 = p_0 \cdot e^{-\frac{R \cdot (z_0 - z_2)}{g \cdot T_0}}$ D) $p_2 = p_0 \cdot e^{-\frac{g \cdot (z_2 - z_0)}{R \cdot T_0}}$

1.5) Karikázza be a jó válasz vagy válaszok(ok) betűjelét! A folytonosság tétel általános alakja:

- A) $\int_V \frac{\partial \rho}{\partial t} dV + \int_A \rho \underline{v} d\underline{A} = 0$ B) $\frac{\partial p}{\partial t} + div(p\underline{v}) = 0$
 C) $\frac{\partial \rho}{\partial t} + div(\rho\underline{v}) = 0$ D) $\int_V \frac{d\underline{v}}{dt} dV + \int_V div(\rho\underline{v}) dV = 0$

1.6) Az általános Bernoulli-egyenlet az Euler-egyenlet vonalintegrálja. Az alábbi alakban mindenhol hiányzik a vektor mennyiségek aláhúzással való jelölése. Pótolja ezeket, húzza alá a vektormennyiségeket!

$$\int_1^2 \frac{\partial \underline{v}}{\partial t} \cdot d\underline{s} + \int_1^2 \text{grad} \frac{v^2}{2} \cdot d\underline{s} - \int_1^2 (\underline{v} \times \text{rot} \underline{v}) \cdot d\underline{s} = \int_1^2 \underline{g} \cdot d\underline{s} - \int_1^2 \frac{1}{\rho} \text{grad} p \cdot d\underline{s}$$

1.7) Egészítse ki az impulzustétel alábbi hiányos integrál alakját és a benne szereplő tagokat helyesre, ha egy összenyomható, súrlódásmentes folyadékra körülvevő „A” zárt ellenőrző felülettel határolt „V” térfogat teljes mértékben tartalmaz egy szilárd testet. Ügyeljen a vektor mennyiségek aláhúzással való jelölésére is, ahol ez hiányzik!

$$\frac{\partial}{\partial t} \int_V \underline{v} \cdot dV + \int_A \underline{v} \cdot \underline{n} \cdot \rho \cdot dA = \int_V \rho \cdot \underline{g} \cdot dV - \int_A p \cdot \underline{n} \cdot dA \quad R$$

1.8) Karikázza be a helyes válasz (ok) betűjelét! Az általános mozgásegyenlet helyes alakja az alábbi:

A) $\frac{d\underline{v}}{dt} = \underline{g} + \frac{1}{\rho} \Phi \nabla$

B) $\frac{d\underline{v}}{dt} = \underline{g} - \frac{1}{\rho} \Phi \nabla$

C) $\frac{d\underline{v}}{dt} = \underline{g} + \frac{1}{\rho} \Phi \nabla$

D) $\frac{d\underline{v}}{dt} = \underline{g} - \frac{1}{\rho} \Phi \nabla$

1.9) Karikázza be a helyes válasz (ok) betűjelét! A Navier-Stokes-egyenlet helyes alakja az alábbi:

A) $\frac{d\underline{v}}{dt} = \underline{g} - \frac{1}{\rho} \text{grad} p - \underline{v} \cdot \Delta \underline{v}$

B) $\frac{d\underline{v}}{dt} = \underline{g} + \frac{1}{\rho} \text{grad} p - \underline{v} \cdot \Delta \underline{v}$

C) $\frac{d\underline{v}}{dt} = \underline{g} + \frac{1}{\rho} \text{grad} p + \underline{v} \cdot \Delta \underline{v}$

D) $\frac{d\underline{v}}{dt} = \underline{g} - \frac{1}{\rho} \text{grad} p + \underline{v} \cdot \Delta \underline{v}$

1.10) Karikázza be a jó válasz vagy válaszok betűjelét! A Borda-Carnot idom nyomásvesztését az alábbi kifejezés adja meg:

A) $\Delta p'_{BC} = \frac{\rho}{2} (v_1 - v_2)^2$

B) $\Delta p'_{BC} = \frac{\rho}{2} (v_2 - v_1)^2$

C) $\Delta p'_{BC} = \frac{\rho}{2} (v_1^2 - v_2^2)$

D) $\Delta p'_{BC} = \frac{\rho}{2} (v_2^2 - v_1^2)$

+1) Karikázza be a helyes válasz (ok) betűjelét! Egy áramlásba helyezett testre ható erő alapján definiálhatók az erőtenyezők. Az ellenállástényező helyes alakja az alábbi:

A) $c_e = \frac{F_e}{\frac{\rho}{2} v_{ref}^2 \cdot A_{ref}}$

B) $c_f = \frac{F_f}{\frac{\rho}{2} v_{ref}^2 \cdot A_{ref}}$

C) $c_e = \frac{F_e}{\frac{\rho}{2} v_{ref} \cdot A_{ref}}$

D) $c_f = \frac{F_f}{\frac{\rho}{2} v_{ref} \cdot A_{ref}}$

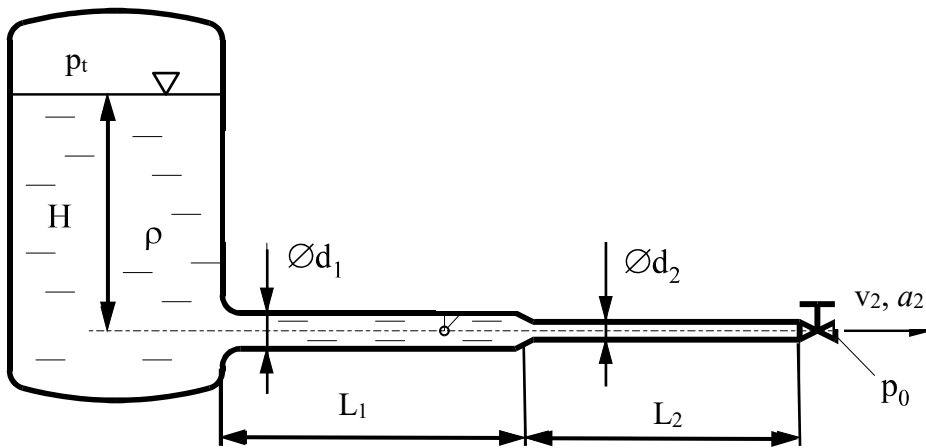
2. FELADAT (8pont)

A $H=10\text{m}$ vízzel töltött, felül $p_t=4\cdot 10^5\text{Pa}$ nyomású zárt tartályhoz két különböző átmérőjű és hosszúságú, vízszintes tengelyű szakaszok csatlakoznak. A csővégen egy alapállapotban teljesen zárt gömbcsap van.

FELTÉTELEK: $\mu=0$, $\rho=\text{áll.}$, $A_{\text{tartály}} \gg A_{\text{cső}}$; Az átmeneti idomok és a gömbcsap hossza elhanyagolható. A gömbcsap be- és kiáramlási keresztmetszete azonos.

ADATOK: $p_0=10^5\text{Pa}$; $\rho_{\text{víz}}=10^3\text{kg/m}^3$; $L_1=40\text{m}$; $L_2=10\text{m}$; $d_1=100\text{mm}$; $d_2=50\text{mm}$; $g=10\text{N/kg}$;

KÉRDÉS: Határozza meg a víz a_2 csővégi gyorsulását a tolózár hirtelen nyitásának $t_0=0\text{s}$ időpillanatában!

MEGOLDÁS (a lap túloldalán is folytathatja)

3. FELADAT (8pont)

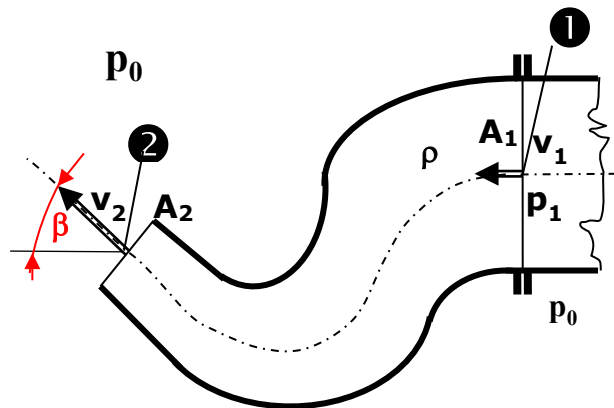
Egy áramlás irányban szűkülő, a p_0 nyomású szabadba nyíló S-alakú csővégi idomot mutat az ábra. A csövek A_1 és A_2 keresztmetszetbeli tengelyei egymással $\beta=45^\circ$ szöget zárnak be, és a vízszintes (x,y) síkban fekszenek. Ismert a víz „1” keresztmetszetbeli átlagsebessége: $v_1=4\text{m/s}$.

FELTÉTELEK: $\mu=0$; $\rho=\text{áll.}$; stacioner áramlás,

ADATOK: $p_0=10^5\text{Pa}$; $g=10\text{N/kg}$; $\rho=1000\text{kg/m}^3$;
 $A_1=0,01\text{m}^2$; $A_2=0,005\text{m}^2$

KÉRDÉS: Határozza meg az idomra ható $\underline{R}$ erőt!

Megjegyzés: Kérem, rajzolja be az ábrába az Ön által felvett koordináta-rendszert egyértelműen jelölt koordináta-tengelyekkel (pl. x,y), illetve jelölje be számításához használt ún. A_{ef} ellenőrző felületet! Ezek nélkül a megoldása elvi hibás, nem értelmezhető!

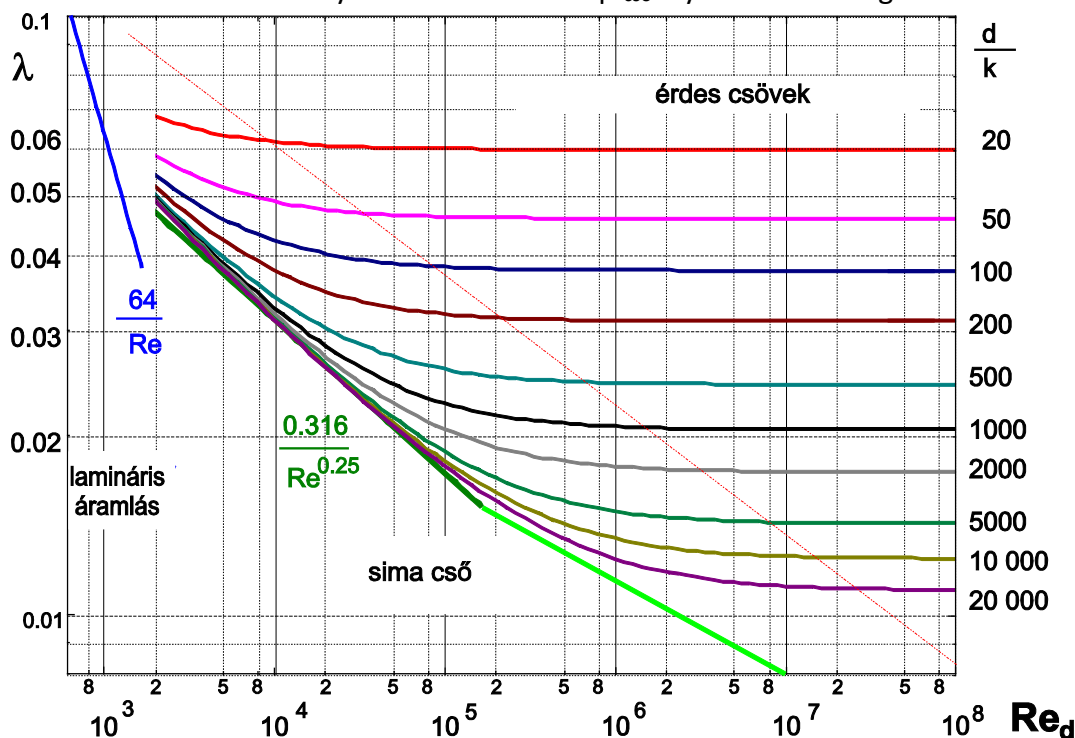

MEGOLDÁS (a lap túloldalán is folytathatja)

4. FELADAT (8p)

Egy szivattyúhoz egy $L=300\text{m}$ hosszú, $d=100\text{mm}$ átmérőjű csővezeték csatlakozik, amelyből a víz a cső nyitott végén a szabadba ($p_0=10^5\text{Pa}$) áramlik ki. A cső teljes hosszában a vízszintes síkban fekszik. A csővezetéken szállított víz térfogatárama ismert: állandó $170\text{m}^3/\text{óra}$. A csőfal belső érdessége $k=0.1\text{mm}$. **ADATOK:** $\rho_{\text{víz}}=1000\text{kg/m}^3$, $\mu=0,0012\text{ kg/(ms)}$.

KÉRDÉSEK: Mekkora a λ cső súrlódási tényező értéke és cső $\Delta p'_{\text{cső}}$ nyomásvesztése?

MEGOLDÁS (a lap túloldalán is folytathatja)

5. FELADAT (8p)

Az ábrán vázolt olajozó berendezés egy olajtartályból és egy $\varnothing d=5\text{mm}$ csőből áll. Alul a nyitott csővégen $v_{ki}=0,08\text{m/s}$ előírt állandó kiáramlási sebességet kell biztosítani egy gép megfelelő olajkenéséhez. Az olajtartály felső szabad folyadékfelszíne és az alsó csővég is $p_0=10^5\text{Pa}$ nyomásra nyitott. A cső áramlási veszteség szempontjából $L=10\text{m}$ hosszú egyenes csőnek tekinthető, a tartályból csőbe való belépés vesztesége elhanyagolható.

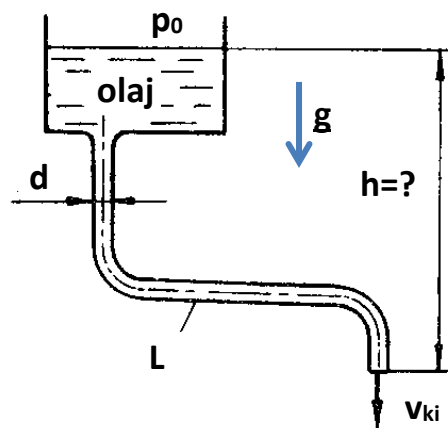
FELTÉTELEK: stacioner áramlás, $\rho=\text{áll.}$, $\mu=\text{áll.}$, $A_t \gg A_{cső}$

ADATOK: $\rho_{olaj}=800\text{kg/m}^3$; $\mu_{olaj}=10^{-4}\text{m}^2/\text{s}$; $g=10\text{N/kg}$

KÉRDÉSEK:

A) Számítsa ki az előírt sebesség esetére a Reynolds-szám (Re), a csőszűrlődési tényező (λ) és a cső nyomásveszteségének értékét! ($\Delta p'_{cső}$)!

B) Számítsa ki, mekkora h magasságkülönbség szükséges az előírt sebesség biztosításához! $h=?$

MEGOLDÁS (a lap túloldalán is folytathatja)

6A. FELADAT (8p) áramlásba helyezett testre ható erő

KÉREM, VÁLASSZON! Vagy ezt a 6A jelűt, vagy a következő lapon lévő 6B feladatot oldja meg! Ha mindkettőt megoldja, jelölje melyik érjen max.100%-ot, melyik max.50%-ot!

Az ábrán egy Mercedes-Benz E-Class Cabriolet személyautó látható, mely nyitott és zárt tetővel is használható.

TETŐ	NYITOTT	ZÁRT
ellenállástényező [-]	0,28	0,252 (-10%)
felhajtóerő-tényező [-]	0,30	0,330 (+10%)
ref. keresztmetszet [m ²]	2,1100	2,2155 (+5%)

A ( )-es értékek a nyitott tetőhöz képesti változást jelzik.

ADATOK: $g=10\text{N/kg}$; $p_0=10^5\text{Pa}$; $\rho_{\text{lev}}=1,2\text{kg/m}^3$

KÉRDÉSEK:

- Jelöljön az ábrán „T” betűvel egy torlópontot és számítsa ki a torlóponthoz tartozó nyomást!
- Az autó nyitott tetővel $v=144\text{km/h}$ állandó sebességgel egyenes, vízszintes úton szélcsendben halad. Számítsa ki az autóra ható aerodinamikai ellenálláserőt és felhajtóerőt!
- Mekkora a változás az autó sebességében a zárt tetővel, ha az autóra ható ellenálláserő +10%-kal nő a nyitott tetős kivitelhez képest?

MEGOLDÁS (a lap túloldalán is folytathatja)

6B. FELADAT (8p) áramlások hasonlósága

KÉREM, VÁLASSZON! Vagy ezt a 6B jelűt, vagy előző lapon lévő 6A feladatot oldja meg! Ha mindkettőt megoldja, jelölje melyik pontszáma érjen max.100%-ot, melyik max.50%-ot!

Egy úszó kéz 1:1 méretarányú modelljén aerodinamikai paramétereiket (pl. ellenálláserő) kell meghatároznunk, viszont nincs vízcsatorna a laborunkban, csak szélcsatorna. Olyan, a kéz körüli áramláshoz hasonló áramlási körülményeket kell biztosítanunk a mérés során, mint amikor az úszó keze az úszómedencében nyugalomban lévő vízben éppen $v=2\text{m/s}$ sebességgel mozog a vizsgált időpillanatban. Ez a v megfúvási sebesség vehető a v_0 jellemző sebességnek, míg a kéz körüli áramlásra jellemző hosszlépték $l_0=0,1\text{m}$. **KÉRDÉSEK:**

A) Mely hasonlósági szám azonosságát kell biztosítani? Indokolja válaszát!

B) Mekkora megfúvási sebességet kell beállítani a szélcsatornában, hogy a valósághoz hasonló áramlást hozzunk létre a modell kéz körül? Válaszát számítással indokolja!

ADATOK		valós	modell
Megnevezés	mértékegység	víz	levegő
sűrűség	kg/m^3	1000	1,184
hőmérséklet	$^\circ\text{C}$	18	21
viszkozitás	$\text{kg}/(\text{m}\cdot\text{s})$	10^{-3}	$18,4\cdot 10^{-6}$
megfúvási sebesség	m/s	2	?
erőtér térerősségvektora	N/kg	9,81	9,81
légtörési nyomás	Pa	100500	99500

MEGOLDÁS (a lap túloldalán is folytathatja)